

szívja magát vízzel
- kérdé érdeklődve
mond csak, má volt
reg fülébe, mert az
nem hall semmit.
- mormogta
és, megigazította
gust hozott ven-
egyél!
elkezdett rágni;
igdig így kellett rá-
lt. legyűrt egy-egy
és volt meg éme-
piros bor, saját sző-
tett neki. Ivott,
akbene, hah, a lán-
t és felszökken,
ngnyelv lenne ma-
idám hangulat köl-
alt és danászott, a
títottak eszébe, akik
vendégei voltak,
nagyokat kurjant-
n a taktust.
ess! - a korcsmán-
n nehezdedt rá az
ára; az felriadt a
n ... fizet? -
nézett. - Híába, a
...
mi pénz! - so-
limonádés. - Nézd
Abban reményke-
a vendégül fogja
piesen beleemult a
be és egy csomag
elő.
Persze, persze. In-
ymást akart vásá-
lete Manuela szí-
köv.
RE
ÁN
évében
zetben.
Dobrud-
ország,
osztálya

SZEFKESZTŐSEG TELEFON 1-77
Éjjeli telefon (nyomda) 2-02
KIADÓI ATAL TELEFON
Str. Baró
ELCIZLETESI A
Egész evre . 618
Félévre .
Hegyecevre
Egy hóra .
X. évfolyam ♦ 4. szám
1929 Február Péntek 22
* 5689 ev I. Adár 12 *

Ára 5 lej

Dl. Ramaseter Róbert
B. dapest

KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

A még hiányzó és utban lévő paragrafus

A háborúk két közismert demiurgója: az államférfi és a hadvezér, mind-egyik az erkölcsi immunitás előjogait élvezte. Amíg a tolvajt és a szelhamost az orvostudomány az úgynevezett Lombroso-típusok, a társadalom ellenségei közé sorozta be, addig a háborút keverő hadvezért és államférfit a hősiség glóriája övezte. Késztelenül szörnyű ellentmondás volt ez. A férfit, aki alacsony érdekekből megölte férfitársát, akasztófa alá állították s a tulvilágra segítőkészséget és állami hőhöz és pribékjeit. Aki alacsony érdekekből viszont nepeket és generációkat irtott és irt ki - egészen mindegy, hogy milyen természetű frszelológiát hangoztatva, - azt amennyiben sikerült a tonogmezsárlást hasznosítania: nagysággá fújták fel, amennyiben pedig nem sikerült, tragikus figurául egyszerűsítették.

Ha minden jól megy s az a küzdelem amely ma vértelen fegyverekkel a világkéért folyik, nem fog megtörni a háborús kalandorok ellenfeleivá-ján, úgy a büntető-törvénykönyvek már nem sokáig fogják nélkülözni azokat a paragrafusokat, amelyek arra lesznek hivatottak, hogy a háborús kezdeményezés lehet a közönséges bűnözők szárába degradálják. Kellogg, amerikai külügyi államtitkár, a róla elnevezett békepaktum szerzője, legalábbis ilyen hangnemben nyilatkozott napjaink diktátorá avatása alkalmával.

Nem vagyunk optimisták, miért is nem hiszünk abban, hogy Kellogg álma, mely szerint a háború-kezdetet kö-zönséges bünteleménynek minősítsek, rövid időn belül megvalósulhasson. Nem lehetünk optimisták azért, mert Európa és Amerika országaiban meg számos olyan úgynevezett vezetőember áll az élen, akik az emberi vadságot és bestialitást, mint a legmagasabb erkölcsi jót tisztelik és honorálják s a nyers-erőt fölébehelyezik a magasabb erkölcsi szempontoknak. Egy borzalmas érdek-hálózattal működik még mindenütt a vilá-gon, amelynek tagjai egzisztenciájuk-nál és érdekeiknél fogva vannak köt-ve a háború fenntartásához: iparbárók és tábornokok, börtönzárak és hadsereg-szállítók, lepenzelt államférfiak és a nagyon is aktuális lett forradalmak-tól irtózó diktátorok.

Ezekkel szemben csak az embertesség pusztá és páncéllal nem védett erkölcsi ökle áll. Késztelenül győngye fegyver amely semmi más támogatásra nem számíthat, mint a népek megértésére és szeretetére. Nem számíthat másra, mint a propaganda és az erkölcsi belátás ere-jére, mely utóbbi azonban nem feltét-len tulajdonsága a tömegeknek, sőt azoknak a népretegeknek sem, ame-lyeknek leginkább a bőrére-megy ki a háború irtózatával való csalfa játék.

A katonáskodás ma még nagyban folyik. A békepaktumok csaknem nyílt hábo-rús állapotok takarói, szemérmes ma-laszt köntösébe bujtatott fenyegetések, melynek mögöttes a Poincaré, Mussoli-ni és Primo de Riverák szörös öklei sötétlenek. Kellogg államtitkár - ami az erkölcsi vonatkozásokat illeti, - megelégedésben egyedül áll még a maga

békeábrándjaival. Egyedül állana még akkor is, ha Európa hadseregeinek ösz-szes arzenáljából kitakarították volna már a lövedékeket, mert ezzel szemben még nem vesztett ki az a mentalitás, a mely érdekellentéteket mesterségesen is képes szítani, hogy a maga érdekeit vérrrel s vassal védelmezze meg s amely a maga ösemeri ösztöneivel az emberi ellentétek kiegyenlítésére nem is lát más eszközt, mint a vér és a vas eszkö-zét.

A valódi arzenálok leszerelésére tehát csak az úgynevezett erkölcsi arzená-lók leszerelésével egyidejűleg képzelhe-tő el komolyan, azoknak az emberek-nek az élről való kíméletlen letaosztá-sával, akik nem bünteleményi látnak a háboruban, hanem hősi gesztust és cselekedet. Akik bármikor készek meggyalázni a szellemet, hogy a szel-lemre való hivatkozással ah áboru isté-nek zengjenek infernalis ódákat. A

kik szemrebbenés nélkül képesek felál-dozni embermüllőkat azért, hogy a ma-guk hatalmát és gazdagságát megnö-veljék.

A büntető-törvénykönyv, amennyiben lényeg az emberi társadalom védelmét akarja szolgálni, sokáig már nem nél-külözheti azt a paragrafust, amely azt, aki a háborút előidézi, egyenrangúvá teszi a rablógyilkossal. A logika értel-mében sem tagdható meg a jövőendő tör-vénykönyvektől ez az elégtétel. És két-segtelenül Kellogg államtitkár érdeme, hogy a maga tekintélyével meri fedezni ezt a jogi álláspontot, amelynek vallása és hirdetése mindenki mást, közönséges bűndódot, sok helyütt a börtönbe jut-tatta.

Az erkölcsi forradalom Kellogg enun-ciációjával kétségtelenül kezdetét vette. De amíg ez a forradalom eljut a tör-vénykönyvekig, amíg minden állam büntető-kódexébe, mint tételes törvény

vonul be, addig még rengeteg küzdelem vér és családás fog osztályrészéül jutni a jóhiszemű embereknek. Mert a „hő-sök“ nem alusznak. A „hősök“ termé-szetrajzához hozzátartozik a vérszag után való szimat, az emberi türelem-mel való visszaélés, a könyörtelenség és brutalitás, amely évezredekben keres-tül volt kiélési területük s a történelem eseményeinek legjellegzetesebb tarto-zéka. És a történelem - mondotta na-gyon helyesen egy nagy gondolkodó - a maga átkos hagyományával átplán-tált erkölcsi lévedéseivel az emberi sors nehezkedési törvénye. E nehezkedési törvény ellen felvenni a harcot, rend-kívül erkölcsi bátorságra és végtelenül nagy optimizmusra vall. De az opti-mizmus mindig győzedelmeskedett s hinnünk kell, hogy győzedelmeskedni fog a föld legsötétebb kísértetein, a há-vezéreken és a kivénhett mentalitásu és erkölcsi államférfiakon is (s.)

Nyílt harc robbant ki a bortermelők és a szeszipar között

Mihalache földművelésügyi miniszter konfliktusba keveredett Dan Sever közegészségügyi miniszterrel a metilalkohol elleni javaslat miatt. Rendkívül viharosan folyt le a Comisia Permanentă ülése

(București-Bukarest, február 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) Amint előrelátható volt, a metilalkohollal történt visszaélések körül hullámok általános háborút idéz-tek fel a szeszfronton. A szesziparnak az életveszélyesen mérgező hatású fapárlat fogyasztása ellen indított akciója eredményel járt és a közegészségügyi minisz-terium betérjesztette a parlamentben a metilalkohol gyártásának és forgalombahozatalának megszüntetéséről szóló tör-vényjavaslatot. Ez a siker, amelynek el-éréseben nemcsak a sajtó, hanem az or-szág egész közvéleménye és a hatóságok is támogatták a szeszipart, ellentáma-dásra készítette a faszeszgyárakat.

A metilgyárak úgy a sajtóban, mint különböző memorandumokban azzal vádoltak meg alaplatlanul a szeszgyá-rakat, hogy ők mérgezik meg az or-szág lakosságát és hogy elvonják a nép szájától a belevő falatot,

mert évente állítolag 100 és 100 ezer va-gon gabonát dolgoznak fel.

Megmozdulnak a bortermelők is

A metilalkoholgyárak azonban nem elégedtek meg ezzel, hanem felvonul-tattak a szeszipar ellen a bortermelőket is, akiket azzal riasztottak meg, hogy a metilalkohol ellen folytatott hadjáratl a szeszipar előnyökét akár a bortermelők rovására. Ezzel a sakkhúzással olyan ha-talmas érdekeket mozgattak meg a me-tilgyárak, amelyek eddig is a legádázabb harcot folytatták a szeszipar ellen. Tud-valóval ugyanis, hogy

a szeszipar ellen hozott Garoflid-féle törvény mögött néhány bornagyter-melő és öt-hat bessenzárbai borszesz-gyár érdekei húzódnak meg

azon hangzatos jelszó alatt, hogy a szesz-ipar rovására a szőlőtermelőgazdákat kell támogatni. Hiába derült ki, hogy 1927 óta, amikor a Garoflid-törvényt megsza-vaszták, a szeszfogyasztással arányosan a

borfogyasztás is nagymértékben vissza-esett, mert a lakosság tulnyomórészen adózatlan szeszt, ujabbin pedig metil-al-kohollal hamisított italokat fogyaszt. Hiába nyert beigazolást, hogy a Garoflid féle törvény nemcsak a szeszgyárakat tette tönkre, hanem előbb a gyümölcsler-melőket, majd a szőlőtermelőket is, mert a tulprodukción folytán

a borszeszgyárak csak a befolyásos szőlőnagyttermelők természet vették át,

sem a liberális, sem pedig a Manu-kor-mány nem akart, illetve nem mert hoz-zányulni a kérdéshez.

Kitör a vihar

A kulisszák mögött forrongó ellentétek a Comisia Permanentă hivatalos elneve-zés alatt ismert szeszbizottság csütörtöki ülésen robbantak ki. Ebben a bizottság-ban a szakminisztériumok delegátusain kívül az összes szeszipari és bortermé-lesi érdekeltségű képviselve vannak. A bizottság mai ülésére, melyen a közegész-ségügyi minisztérium által betérjesztett metilalkoholtörvény megvitatása szerepelt

meghívták Mihalache földművelés-ügyi minisztert is, aki a legszenvedé-lyesebb hangon kelt ki a törvényja-vaslat bizonyos intézkedései el en.

Mihalache viharos hangulatban kijelen-tette, hogy a metilalkohol gyártásának eladásának és felhasználásának szabá-lyozásáról szóló törvénynek kizárólag a metilalkohol ellen kell irányulnia és nem tartalmazhat olyan intézkedéseket, ame-lyek más szeszfeldékre vonatkoznak. Kül-önösen a törvényjavaslat 11. szakaszát kifogásolta, amely lehetővé akarja tenni, hogy a gabonaszest, illetve az abból ké-szített italokat 50 fokos erősségben le-hessen forgalombahozni, holott a Garo-flid-féle törvény maximálisan csak 30 fokos italokat engedélyez. Szeretné tudni, - mondotta harcias hangon a miniszter, - hogy kinek áll érdekében az egész

szeszkerdeket napirendre tűzni, amikor kizárólag a metilalkohol ellen kell meg-szigorító intézkedéseket életbeleptetni. Biztosra veszi, hogy ezzel a törvényjavas-lattal nyílt harc fog kitörni a bortermé-lők és a Szeszszindikátus között.

Mihalache miniszter vádjai

Mihalache miniszter még különböző vádakat sorakoztat fel a Szeszszindiká-tus ellen. Dan Sever közegészségügyi miniszter és dr. Julia Moldovan állam-titkár a törvényjavaslat eredeti szöve-gének fenntartása mellett nyilatkoztak, de Mihalache miniszter ragaszkodott ahhoz, hogy a javaslat eredeti szövegét a Garoflid-törvény intézkedéseivel hoz-zák összhangba, majd amikor Mezinces-cu professor is védelmére kelt a javas-latnak, Mihalache rendkívül éles han-gon kelt ki a javaslat ellen és burkolt vádakat hangoztatott bizonyos szemé-lyiségek ellen, akik állítolag a Szesz-szindikátust favorizálják akarják a szőlő-termelők rovására, amit azonban ő nem fog megengedni.

A rendkívül viharos lefolyású ülésen végül is Mihalache álláspontja érvé-nyesült és a törvényjavaslat 11. szaka-szának szövegét a miniszter intenciói-nak megfelelően módosították, egyen-pedig a Szeszszindikátus delegátusát törölték a Comisia Permanentă tagjai sorából.

Az ügy azonban ezzel még nem ért véget. Ma este a miniszterelnökségen Maniu Gyula elnöklésével nagyfontos-ságu tanácskozások voltak a metiljavag-lattal kapcsolatban, amelyen az ösz-szes érdekelte szakminiszterek résztvet-tek. Pénteken délelőtt a Szeszszindiká-tus küldöttségileg fog megjelenni Mi-halache földművelésügyi miniszternél, hogy a kiobbant konfliktus ügyében a szeszipar álláspontját vele ismertesse.

Világrekordok

Különböző furcsa rekordok gombára teremnek a háboru utáni évtized atmoszférájában és ezek nemcsak arra jök, hogy az ember — vérmérséklete szerint — csendesén elmosolyodjék, vagy dühösen felugorjék miattuk, hanem azt is megmutatják, hogy sok ember sem megélhetésre, sem karrier-csinálásra nem lát más módot, mint azt, hogy saját személyét néha groteszk néha nyers, de mindig szembevágó módon, legalább rövid időre, embertársai érdeklődésének középpontjába állítsa. Ennek a világhírnek klasszikus példája az a serdüllő amerikai fiú, aki mint polyautas, szökött fel a Zepelínre és ezzel a szeszélyes ötletével Amerika legfiatalabb multimódosának sorába rukkolt be, — de nagyon sok újított csodaember fizikai teljesítményekkel akarja bámulatba ejteni embertársait.

Egy Kelly nevű amerikai matröz annak biztatására vállalkozott, hogy nem szédül. Felmászott hajójának legmagasabb árbocára és a legfelső keresztirton feszes, vigyázban megállt. Tíz órát és tizenhárom percet töltött mozdulatlanul az árbocban, hogy az elismerést érdemlje. Joe Powers 16 napig függőszékelt két kézzel egy árbocoktetlen, Victor Crouch rew-bedfordi matröz pedig 17 napon keresztül — naponta félóra pihenővel — egy folyóban csinálta azt a tornászmatutányt, amit mindenki zászló néven ismer és amelyben a tornász teste mereven kifeszítve, derékszöveget alkot a földbe szuri rúddal.

Egy világrekord megszületését a csikagói rendőrség akadályozta meg. William Hanson és Ira Goole bejelentették, hogy hosszabb ideig tudnak a víz alatt maradni, mint bárki a világon. Hansonnak 25 kilós súlyt kötöttek a lábára, így csesztették le a vízbe Goole pedig a többi időmérővel a hajó fedélzetén maradt. A megállapodás úgy szült, hogy az ötödik perc közepén tekinthető a mutatványra kiszabott idő, a mikor is esengetéssel adnak jelt. Hanson elvágja a kötelet, mely a súlyt lábához erősíti és a víz felszínére bukkan. Mindez nagyon szép lett volna, sőt talán sikerül is, a rendőrség azonban a harmadik percben közbelépett s emberölés kísérlete címén beszüntette az egész mutatványt.

Ugyancsak hatósági beavatkozás vetett véget nemrégiben a leghíresebb német koplalóművész, Jolly működésének, akiről megállapították, hogy 14 napos koplalásának utolsó két hetében egyáltalában nem koplalt, mert ez alatt az idő alatt több mint egy kiló csokoládét evett meg éjszakánként. Családszabályozás céljából a 1000 márkás pénzbüntetésre ítélték és eltiltották attól, hogy mutatványait folytassa. A koplalóművésszel ellentétben, erőművészek mutatkoztak be az ugyancsak berlini Joseph Dornbach, aki fogadásból arra vállalkozott, hogy egy 150 kilós súllyal tíz nap alatt megesszik. A kísérlet nagy érdeklődést váltott ki. Fítművevő gépek kereszt-tízében kezdődött meg a versenyevés és a tizedik napon Dornbach, aki szem-mellőfájdalmat meghízott s liliegni is alig tudott a fáradságtól, diadallal mutat-hatta fel a díszú simára tisztított csont-jait. Minden elhárított részt eltüntetett. A hosszútávu láncosok örületét egy Newyorkban élő, Fernando nevű spanyol parkettáncos indította el, aki fogadásból vállalkozott arra, hogy hat na-

pon keresztül megállás nélkül fog val-cerezni. Igéretét be is váltotta, hat nap-hat éjjel egyfolytában táncolt és eköz-ben 1642 partnertől gyasztott el a né-zőközönség sorából, a zenekar pedig 1861 különböző darabokat játszott. A legutóbbi newyorki nagy tánverseny viszont már messze felülmúlta ezt az eredményt, amennyiben a támolygó párokat a rendezőség csak a huszadik napon szállította a kórházba. A világ-rekordot — valcerben — a berlini Ni-colas tartja, aki tizenegy napig kerin-gőzött egyfolytában, a black bottomre kordot pedig a newyorki Miss Müller állította fel, mint megállapították, 66 kilométert táncolt egyfolytában.

Talán nem is indokolatlan, ha a világ rekorderek közé soroljuk ebben az érte-

lemben. Eénost E. Ackermant, a New Jersey állambeli Plainfield képviselőjét, akiről köztudomású, hogy esernyőjét 48 esztendő óta viseli — és hogy ez az esernyő, minthogy gazdája nagyon világlátott ember, idáig nem kevesebb, mint 110 országban fordult meg és a nagy japán földrengés borzalmi köz-ben sem vészett el. Ugyancsak rekor-derek számít Harry Wolf és F. D. Powers, akik 117 tennisz gémet ját-szottak reggeltől estig és ezzel meg-döntötték a világbajnok Tilden 114 gé-mes rekordját. Ugyancsak rekorderek számítják Gus Hughes, aki 107 órát töltött egyfolytában robogó autójának kormánykereke mellett.

Amerika másik híres autóreordere Baker, aki San Franciscóból Newyork

ba utazott és onnan visszatért San Franciscóba és ezt az utat 6 nap, 13 perc és 23 mp. alatt tette meg, egy percre sem engedte el a kormánykere-ket. Rekordját akkor tudjuk értékelni, ha figyelembe vesszük, hogy a gyors-vonat ugyancsak az utat 11 nap alatt teszi meg.

Az egész világ sajtója megemléke-zett arról a kísérletről, amelyet az egyik amerikai egyetem hallgatói ör-magukon hajtottak végre, hogy kipró-bálják, mennyi ideig lehet meg az em-ber alvás nélkül. A legszivósabbak 72 óráig bírták ki. Jóval kisebb rekordot teremtett Kitty Charlay egyetemi hall-gatónő, aki 43 óráig beszélt egyfoly-tában.

A közvetlen vasutvonal mellett új országutat is akarnak építeni Maramaros és Bukovina között

A külügyminisztériumban értekezlet volt a maramarosi képviselők memoranduma ügyében

(Bucuresti-Bukarest, február 21. Az Uj Kelet tud.) Tegnap számában meg-irta az Uj Kelet, hogy a maramarosi képviselők intervenciójára Mironescu külügyminiszter személyesen interven-álmi fog Varsóban, hogy a lengyel kor-mány adja meg hozzájárulását a Buko-vinában létesítendő közvetlen vasut: öz-szeköttetéshez. A képviselők által elő-terjesztett memorandum tanulmányozá-sára ma délelőtt a külügyminisztérium-ban értekezlet volt, amelyen dr. Lázár Illés maramarosi képviselő szóbelileg is kifejtette, hogy különösen Maramaros

nyomorgó lakosságának és hihetetlen válsággal küzdő gazdasági életének mekkora érdekei főződnek ahhoz, hogy közvetlen vasutat kapjon Bukovina, Bessarabia és Lengyelország felé. Az értekezlet során a külügyminisz-terium elfogadta a bizottság előterjesz-tését és azonnal távirati összeköttetés-be lépett úgy a csehszlovák, mint a len-gyel illetékes hatóságokkal a Marama-rossziget—Körösmező—Kolomea—Cser-novitz vasutvonal megnyitása érdeké-ben. Az akciót, mint említettük, Miro-

nescu külügyminiszter maga is támo-gatni fogja Varsóban. A közvetlen vasutvonal megnyitását kívül dr. Lázár Illés és a többi maramarosi képviselő azt is kérte a külügy-minisztériumtól, hogy szerezze meg a lengyel kormány beleegyezését ahhoz, hogy Jablen'ca és Ruszka Poljana kö-zött egy 35 kilométeres hosszú ország-utat lehessen építeni, amely nagyrész-ben lengyel területen haladna át. A hoz-zájárulás ellenében az utat Lengyelor-szág is használhatja majd.

A német szocialisták a Trozskij beutazási engedélyének megadása mellett foglaltak állást

A harmadik internacionale propaganda-bizottsága Berlinbe tette át székhelyét

Berlin, február 21. A Berliner Tage-blatt közlése szerint a szociáldemokra-ta parlamenti frakció Trozskij beuta-zásának engedélyezése mellett foglal állást. A politikai pártok körében — némi aggodalommal tekintenek a beutazás engedélyezése elé és érvel hozzák fel, azt a veszélyt, hogy Trozskij-jelenlété-vel a birodalom belekeverednék az ál-landó orosz belső viszályokba és amellett megtörténhetnék, hogy fanatikusok a merényletek egész sorát kísérlelnek

meg Trozskij ellen. A centumpárt a leghatározottabban Trozskij beengedése ellen foglal állást. Berlin, február 21. Stresemann kül-ügyminiszter valószínűleg a hlonapi mi-nisztertanács elő terjeszti Troekij be-utazási kérését, mert egyedül nem akar felelősséget vállalni a döntés után eset leg bekövetkező következményekért. Prága, február 21. A Narodni Listi közlése szerint a harmadik Internacio-

nale propaganda-bizottsága Bécsből, a magyar emigránsok köréből áttette székhelyét Berlinbe, ahonnan ezidő sze-rint kedvezőbb feltételek mellett irá-nyíthatják a bolsevik propagandát. A lap felhívja a kormány figyelmét, hogy a propaganda-bizottság Csehország kül-önböző tornász-, tüzoltó-, turista- és szokol-egyesületein keresztül akarja megkezdeni Középeurópa bolsevizáló munkáját.

Két-három hónapon belül forgalomba kerülnek az új papír- és ércpénzek

Miért ingadozik a lej árfolyama?

(Bucuresti-Bukarest, február 21. Az Uj Kelet tudósítójától) Az új pénzügyi tör-vény, mint ismeretes, új bankjegyek és ércpénzek kibocsátására hatalmazza fel a Banca Nationalát, illetve a kormányt. A törvény alapján a Banca Nationala 100, 200, 500, 1000 és 5000 lej című új pa-pírpénzeket fog kibocsátani, míg a kor-mány 1, 2, 5 és 20 lejes váltópénzt bocsát ki. Hir szerint az új pénznemeket két-három hónapon belül már forgalomba is helyezik.

kommunikét adott ki, amelyben megma-gyarázza az árfolyam ingadozások okát. Az új valutatörvény első szakaszának értelmében a stabilizált lej értéke 10 milli-gram aranynak felel meg, de ehhez az értékhez hozzá kell számítani azt a költ-séget, amibe az aranynak a megfelelő külföldi piacra esetleg történő szállítása kerülne. Ezt a különbözetet pénzügyi nyelven gold-pointnek nevezik és a lej

csakis e körül a különbözet körül fluk-tuálhat. A gold-point alapján az angol font akár 817.65 lejig is emelkedhet, de ezenfelül semmiesetre sem. Egyébként ugyanez a helyzet volt a francia franknál is, amelyet a fonttal szemben 124.21-es kurzuson stabilizáltak, de a jegyzése állandóan 124.02 és 124.34 között inga-dozott.

Zola regénye modern feldolgozásban

CORSO A PÉNZ

filmszínház **Brigitte Helm, Alfréd Abel, Mary Glori** szereplésével.

helyen

Dr. Welszberg

háztulajdonos azon
bobb tehermentes legyen

pitkezés óriási lendü-
kanélküliség jórésztben
készséssel kapcsolatos
világ fellendülne és a
megfelelőleg gyara-
sok ház felépítése az
rainak vagyongyara-
Nagyon sok készítt-
és mondják, hogy
széreny kis tökéjü-
letnek, de a mai 18-
lejárati kölcsönökkel
em is tudnak hozzá-

nyben ki kellene mon-
otkezési Hitehírtézet
képesek, jövedelmi
mentesek és ki volna

la fizetendő adók,
ek 5 százalékát ezen
jogosult fizetni,
szok forgalomképes
legyenek.

Szóvel nek az egész
állanak a kormány
ra. Mi vállalnánk az
ettségének vezetésé-
arva, személyesen ka-
ajdonos-lársainkat és
nyésre, amit kétség-
ének. A Manu-kor-
működése alatt már
és a saját szabadsá-
lapot megszüntetésé-
ni akarás szép példá-
a meg az otthon ma-

ellen

meghurcolt
és kártó

féle szabálytalan
majd elmondja a
Adamescu volt
szuból jelentette
oid Józsefet.

később Raduta
ör vizsgálta meg
megállapította, hogy
en részben vesz-
beszerzési osz-
ezetése alatt több
azon mutatkozott
győzi dícsérni a
tségét.

szgálat is teljesen
ól Mold Józsefet,
miniszter nem lá-
gy a szörnyű meg-
szahelyezett állá-
becsátott főtisztvi-
ék döntése bizo-
old Józsefnek a

zének
-nek legújabb
alkotását

ora...

az URANIA
Thal afim.

Perez legszebb egyfelvonásosait és jiddis népdalokat fog előadni szombat este Potoczskája társulata

(Cluj-Kolozsvár, február 21. Az Uj Kelet tud.) Szerdán este játszott Kolozsváron első ízben Lydia Potoczskája és társulata. Jakob Gordin — modern jiddis darabját, Mirele Efroszt mutatták be amelynek tartalmát az Uj Kelet már ismertette. A címszerepet Lydia Potoczskája játszotta, aki az előkező aszszony figurájában erős és bensőséges volt még akkor is amikor le kellett lépnie vezetőszerepéről. Fejedelmi tartása, gyönyörű alakja és orgánumának finomsága mindjárt első belépésekor nagyon jól hatott. A kicsinyes környezetben, kapzsi szerepek között méltóságos alakja plasztikusan emelkedett ki. Ha olykor kifakadt, abban a nagy természet vihára érződött. A darabnak voltak fogyatékségei, főleg, hogy túlhaladt problémát igyekszik megoldani, de Potoczskája művészi ösztöne időszerűt alkotott a szerepből.

Mellette elsősorban kell megemlíteni a társulat komikusát: Badert, aki az após szerepét játszotta izes humorral és Koewsky kisasszonyt, aki az anyóst játszotta. Kiváló alakítást nyújtott Salom Brin, aki a tisztartó Salomon szerepében volt egészen kiváló. A többi szereplők is, N. Sloviensma, mint Sejndl továbbá Krehmann és Segal, méltó kezet nyújtottak a diva alakításához.

Pénteken este az együttes nem tart előadást, ellenben szombaton este 11 órai kezdettel három egyfelvonásost fognak bemutatni Juda Leb Perezről. Ezt a szerzőt csak most kezd a jiddis színészet dramatizálni. Perez az, akinek egyik drámájáról, „Die goldene Kette” címűről Olschwanger, a világhírű zsidó szónok és literátus nagyhatású előadásokat tartott Erdélyszerte. Ugyanebben a szellemben van megírva a három egyfelvonásos is. Az első darab a „Champagner” című, a lelki meghasonlást mutatja, amit a szegénységnek és a morálnak harca idéz fel.

A törámsóló özvegyéhez beállít a szomszédasszony és újságolja, hogy szomorú dolgokat halott legifjabbik leányáról. A leányt éjnek idején egy mulatóhelyen látták, ahol pezsgőt ivott. Az anya nem lepődik meg és elmondja, hogy legidősebb leányát egy vallásos ember aki feleségül kérte, később, amikor megtudta, hogy nincsen semmije, otthagyta. A másik leányát hozzáadta egy semmirevalóhoz aki elment ki tudja hová és sorsára hagyta a szerencsétlen fiatalasszonyt. Két szerencsétlenül járt leányai szemrehányásait már nem bírta tovább és a legfiatalabbnak megengedte hogy tegyen úgy, ahogy jól esik neki. Amikor ez a beszélgetés folyik, beállít zavaros beszédű az asszony megtudta, hogy pezsgőzés után elvesztette ártatlanságát. A darabnak nagyon erős jelenete, amikor az öregasszony istent okolja ezért a szörnyűséért.

A másik Perez-darab: „Mekubolim” kabbalisták ünneke, közöttük egy fiatalember, aki tudni szeretné, mi a dalnak igaz lényege. Az öregek közül valamelyik megmagyarázza neki, hogy a dal többféle. Van olyan, amit az ember csak a szájával hoz ki, van, amit instrumentummal, de van egy ének, amihez nem kellene külső eszközök. A természet dalai ezek amiket az angyalok is énekelnek fenn a magasságban. A tanítvány megkérdezi, milyen uton lehet meghallani ezeket és akkor azt a ma-

Csodaszép színes fehérneműt és asztalneműt árusít **95 leiert**
Néparuház
Calea Regele Ferdinand 33.

gyarazatot hallja, hogy nagyon jámbornak kell lenni, istenfőnek és sokat kell böjtölni. A fiatalember elhatá-

Uj világhatalom — a svéd gyufatröszt

A svéd gyufagyártás, amely valószínűleg nemzeti ipar, a nyereségét a külföldről hozta be. A nyárfát — bár Svédország Európa egyik legjelentősebb faexportőre — Oroszország, a vegyi anyagokat, amely a gyújtó készítéséhez szükséges, Németország adja és csak a világháború határzárlatai kényszerítették arra, hogy ezeket a nyersanyagokat más, belföldi anyagokkal pótolja. S a svéd gyufagyártásnak egyrészt ez a magáratált ság, másrészt semlegességének gazdasági téren való teljes kihasználása oly világpozíciót teremtett, amellyel ma már a gazdasági élet keretein túlnőve, valóságos politikai hatalommá izmosodott.

1830 táján a stockholmi egyetem Bagge nevű vegyészprofesszora tört először utat a foszforgyufának, később Jönköpíngben keletkeztek az első gyufagyárak. 1850-ben már a jönköpíngi gyufa Hamburgban raktárt tart fenn, 1855-ben pedig a párisi világkiállítás nagy szenzációja lett „AllumettesSveidoises” név alatt 1890-ben a kéziiparból a modern gyáriparra tér át az egyre jelentősebb Jönköpíng gyufaváros, majd erős ipari koncentrációval a Krenger család valóságos gyufadinasztiává nő. Tiddholmól egyre nagyobb világhírre jut a „Vulcan” gyufagyár és a produkció évről-évre rohamosabban fejlődik. 1896—1900 között az évi termelés még csak 20,000 tonna, később már 32—45,000 tonna között tendál, 1922-ben visszaesik 25,000 tonnára, míg azután 1924-től ismét eléri a maximumot: a 45,000 tonnát. Ma husz gyár, hatezer munkással és alkalmazottal

harmincnégy millió svéd korona értékű gyufát állít elő.

A háború előtti rossz gazdasági évek de főleg a világháború tartama alatti nyersanyagbehozatali nehézségek és az újabb találmányok gyakorlati értékesítése újabb, jelentős koncentrációt hoz. Előbb a Jönköpíng és a Vulcan fuzionálnak, majd a Förenade olvaszt magába kisebb gyárakat és amikor a két koncern egyre jelentősebb nyereségét a világpiac teljes meghódítására használja fel,

Ivan Kreuger

a „Förenade” vezérigazgatója egy koncernbe fogja az összes svéd gyufagyárakat. A koncern gyufagyártógépeket maga állít elő, litográfiai intézetet létesít, vegyipari gyárakat alapít, erdősekeket, hajóstársaságokat vásárol és a manchesteri közgazdasági elméletet valószínűleg prototípusa: Ivan Kreuger, a maga szervező és finansziális tehetségével, a svédországi méreteken túlnőve, Londonban, Kínában gyufaexporttelepeket létesít,

minden államban gyufagyárakat vásárol meg és amikor 1923-ban amerikai szerve-

rozza, hogy nem fog enni, csak hogy elérhesse a dal megértésének legmagasabb fokát. Hosszú böjtök után már ott tart, hogy fantáziájában hallja a szférikus zenét, de nemsokára meghal. Az öreg kabbalista pedig elmondja társai előtt, milyen kár, hogy nem bírta ki még néhány napig, mert akkor bizonyára a dal igaz lelkét tudta volna megérteni.
A harmadik egyfelvonásos mészlikus dalok kíséretében játszódik le. A címe:

Nach der Kevure. „A teremtés után”. Az asszony hazajön férje temetéséről és számolyra ül. Es akkor megindul képletének játéka és végigvonulnak előtte házasságának momentumai. Ezek a momentumok játszódhatnak le az egyfelvonásosban, amely a leghatásosabb drámai alkotások egyike. A nő a látomás hatása alatt elkötözik urához, az árnyékszobába.
Ezután zsidó dalokat fognak énekelni ujszerű inszenzírozással.

zeteit is kiépíti, megalapítván az „International Match Corporation” holdingtársaságot, a „Kreuger och Toll A. B.” alatt elre hívja a most már a világ minden részében hatalommá izmosodott Kontroll-társaságot, amely a gyufagyártáson kezdve, építővállalókat, városfőnököket, bankokat, filmgyárakat vásárol össze és a német márka, a francia frank összeomlásával az amerikai holding óriási transzaktívái olyan tőkéket mozgat meg, amely „Svedisch American Investment Corporation” cég alatt egyszerre

negyvenötmillió dollárt dob bele a pusztuló európai értékek összevásárlásába.

Minden felett az utolsó szó, a döntő hatalom a „Kreuger och Toll A. B.”-é amely ma már

a világ gyufagyártásának nyolcvan százalékát bírja.

szercepe van a svéd vas, a lengyel káli iparban, városrészei vannak Berlinben Párisban s mindez Ivan Kreuger zsenialitásából, amelynek egyetlen titka: részvényemisszió.

Eiről a csodálatos energiájú emberről és vállalatjai erejéről, a greifswaldi egyetem északi intézetének sorozatos kiadványai között Wilhelm Grotkopp toltát a „Der schwedische Zündholztrust” címen (Westermann-Verlag, Braunschweig) egy lebilincselően érdekes tanulmány jelent meg, amelynek adatai, tabellái Upton Sinclair fantáziáját felülmulva, világítanak be a tőkekonzentráció minden átfogó erejébe amint a vállalatok, egymás részvényei csereléséből, alapítók emeléséből, elsőbbségi részvények emissziójából: a gyufakoncern 718 millió, az International Match Corporation 1100 millió, a Schwedisch American Investment Corporation 174 millió svédkorona tőkével eljut odáig, hogy

Rockefellerék hatalmas támasza mellett,

az amerikai tőke hangzatos igéjével, a svéd gyufa hatalmas konkurrensainak: a japán és belga gyújtóiparnak gyárait megszerzi, majoritást nyer a dunai államok »Helios» és »Solo» gyufagyárainál, urálja a délamerikai gyufagyártást, Indiában: Burmában és Bengálban új gyárakat létesít. — Az Unio gyufagyárai teljesen a »Match Corporation» befolyása alá kerülnek, Németországban »titkos kezek» révén a gyufagyártás hatvan százalékát a világröszt birtokába jut és erre az erőre támaszkodva, monopolisztikus üzleti ajánlatot tesz a német kormánynak. A mikor ezt az ajánlatot a német baloldali kormány viszálytasítja, a »Zündholzverkaufsgesellschaft», alapítványát a teljes német gyufaipar vezetését a tröszt ragadja magához.

Peruban, Bolíviában sikerül a svéd gyufa monopoliumát bevezetni, mert ezeknek a kis középamerikai államok-

nak, államháztartásuk rendezőhatalmára, nagyobb kölcsönre van szüksége. A lengyel valutát: a zlotyt a gyufatröszt támasztja alá, mert a lengyel állam husz évre a trösztnek bérbeadja Lengyelország valamennyi gyufagyárát. 1926-ban, Poincaré első frankmentő kísérlete a gyufatröszt kölcsönjainak látára alapozódott s

Poincaré akkor bukását Blum-Herriotnak a svéd gyufatröszt elleni heves támadása idézte elő

A »Svenská Tändstickstrusten» magyarországi pénzügyi tranzakciója, amely Bud akori pénzügyminiszter nevéhez fűződik s amellyel a magyarországi földreform finandális nehézségeit igyekeztek enyhíteni, eléggé ismeretes.

A legfőbb tranzakciót Románia kormányával hajtotta végre a tröszt.

Grotkopp érdekes és mindvégig szigorúan objektív könyve látja a gyufatröszt útjait és látja, hogy Kreuger az infláció romhalmazan át mint tér le a svéd gyufagyártás kuiturát hordozó missziójáról, a gyufa standardizálásáról, olcsóbbá és jobbá tételéről, mint lesz a gyufarészvény a világtőzsdéi forgalom konjunkturális papírja és a tranzakciók körüli jutalékok, táppénzek és a papírok jegyzésének egyre szilardulóbb irányzatát növelő bőséges osztalék hogyan hajtja a termelőipart a politikai tényező, a politikai szerep felé, amint összeroskadó államháztartások szanalásán át

drágnál a gyufa.

trösztözötték) a nemzetgyufagyártás és az amerikai-svéd holding hideg karjaiba zárja a világ gyufagyártását a japán Kobetól a portugál Lisszabonig Valóban új világhatalom, amely geográfiait, nemzetet, ipart túllépve, a tőke hatalmába keríti a gyenge gyufaszálat.

A mai világgazdaság és az internacionális erejű tőke hű tikorképe a kézi gyártástól a világhatalomig eljutott Svenská Tändstickstrusten útja és amikor mi is, középeurópaiak, a kisebb vált gyufásdoboz kevesebb gyújtó szála közül több szálat kivéve — mert majdnem minden második török — a foszforos gyújtólapon végigdörzsölünk gondoljuk arra, hogy az orosz nyárfán és a német foszforon át mi is eszünközei, prothányadai vagyunk a lék szemű Kreuger svéd mérnök elamerikásodott finandjékának. K. F.

— Ellopták egy szegény zsidó tofá asszony zöldséges kocsját és azóta nem tudja a megélhetését jelentő piaci árusítást elvégezni. Azzal a kéréssel fordul a jótékony zsidó emberekhez, sziveskedjenek adományokkal oda segíteni, hogy egy kis kocsi vehessen magának szives adományokat Hirsch né, Árpád ucca 38 szám alá lehet eljuttatni.

Péntek, 1929 február 29.
EGY
— A de
gyülése.
nap, folyó
Poale Ce
tárgyalóte
a Poale
kor Neisz
tét veszi
sek valami
sa és elfo
bizottsági
gyülése a
didálta el
ghal Ignác
gyülése eg
Hirsch Dá
nek. De
tag, kik
közgyülése
lasztás me
lasztás me
vázással
helyet adv
szavazást,
ismét nagy
jutatta az
leadott szá
míncőtöt,
kapott. A
kvetkező
elnök Lebo
mann Töb
Béni, pénz
gazda Hol
zöme nagy
másul Hirs
A Magán
ságának re
vasárnap
7 szám al
rendeznek,
zö ének és
mon László
gyedőrsé e
röl. A rend
válogatott
tak dalkara
amelyet Re
értéssei tan
A bethlen
leni Izraelit
ideális mun
genyeit az
sikerült est
dóság mind
lenítésében.
szépen szav
teményét,
számajval
míg a rend
zárnak és
vételt az o
ditottakt.
Clonista
ban. A rend
előzi meg
élellett fél
csoport köz
vári zsidó
lent. Nagy
fognak itt
szélesebb
hatnak szár
lyes köze v
rálásához,
strálja azt
nyira szüks
nem menne
zottság így
Uránia nagy
telni, ha mi
nek fogja ta
belépes term
zsidó polgár

EGYESÜLETI ÉLET

A dési Poale Cedek tisztújító közgyűlése. Dési tudósítónk jelenti: Vasárnap, folyó hó 17-én tartotta meg a dési Poale Cedek tisztújító közgyűlését. A tárgyalótermet zsúfolásig megtöltötték a Poale Cedek tagjai. Délután 3 órakor Neisz József elnöke alatt kezdődött a közgyűlés. Az évi jelentések valamint a pénztárkönyv felolvasása és elfogadása után Neisz József ötös bizottsági elnök indítványára a közgyűlés a következő három tagot kändálta elnöknek: Hirsch Dávid, Rosenthal Ignác és Friedmann Mór. A közgyűlés egyhangulag nagy lelkesedéssel Hirsch Dávidot választotta meg elnöknek. De akdt néhány, ellenségeskedő tag, kik memorandummal fordultak a közgyűléshez, melyben kérték a választás megsemmisítését és egy új választás megejtését mégpedig titkos szavazással. A közgyűlés ezen kérésnek helyet adva azonnal levezette a titkos szavazást, melynek eredményeképpen ismét nagy fölnnyel Hirsch Dávidot jutatta az elnöki székbe. Az ötvenegyleadott szavazathól Hirsch Dávid harmincötöt, Rosenthal Ignác meg 16-ot kapott. A tisztikar többi tagjainak a következők lettek megválasztva: alelnök Lebovits Lajos, gondnok 1. Rosmann Tóbiás, gondnok 2. Silberstein Béni, pénztárnok Hollender Zoltán és gazda Hollender Lajos. A közgyűlés zöme nagy megnyugvással vette tudomásul Hirsch Dávid megválasztását.

A Magánalkalmazottak Kulturbizottságának rendezésében folyó hó 24-én, vasárnap délután 4 órakor a Farkas u. 7 szám alatti otthonukban koncertet rendeznek, melynek műsorán különböző ének és zeneszámokon kívül Salamon László közismert író fog egy negyedórás előadást tartani a művészetéről. A rendkívül élvezetes és jól összeválogatott műsort a Magánalkalmazottak dalkara fogja megnyitni és bezárni, amelyet Rezik Károly kipróbált hozzáértéssel tanított be.

A bethleni Nőegylet estélye. A bethleni Izraelita Nőegylet, mely évek óta kitűnő munkával támogatja a város szegényeit az elmúlt napokban nagyon jól sikerült estélyt rendezett az ottani zsidóság minden számottevő tagjának jelenlétében. Dawidsohn Sárika nagyon szépen szavalt a saját szerzeményű költeményét, Mikle Gizike szép hegedűszólamjal szórakoztatta a közönséget, míg a rendezés munkájáért Indig Lászlóknak és nejének jár köszönet. A bevételet az ottani szegények javára fordították.

Cionista meeting az Uránia mozgóban. A rendesenl nagyobb érdeklődés előzi meg a folyó hó 24-én, vasárnap délelőtt fél 11 órakor kezdődő helyi csoport közgyűlését, mert ez a kolozsvári zsidó közéletben fordulópontot jelent. Nagylelentségű felszólalások is fognak itt elhangzani, amelyek a legszélesebb körök érdeklődésére tartalmat számot. Akinek csak valamelyes köze van a zsidó közélet regenerálásához, mind ott lesz, hogy demonstrálja azt az egységet, amelyre annyira szükségünk van. Külön meghívók nem mennek szét s az előkészítő bizottság így is arra számít, hogy az Uránia nagyterme zsúfolásig meg fog telni, ha minden cionista kötelességnek fogja tartani, hogy ott legyen. A belépes természetesen díjtalan s mind a zsidó polgár megjelenése fontos.

A tábla vádtanácsa jóváhagyta a Marosvásárhelyi Cukorgyár igazgatóinak vizsgálati fogságát

(Targumures-Marosvásárhely febr. 21. Az Uj Kelet tud.) A Marosvásárhelyi Cukorgyár Rt. igazgatóságának ügyében ma hozott döntést a marosvásárhelyi táblai vádtanács. Mint ismeretes, a marosvásárhelyi törvényszék elrendelte ugy a gyár igazgatóinak, mint Stamate vezérinspektornak, valamint Ionescu könyvszakértőnek és feleségének vizsgálati fogságát. A letartóztatottak felelőssége ma került tárgyalásra

a táblai vádtanács elé, mely délután öt-től este tíz óráig tartó tárgyalás után hirdette döntését. A tábla elrendelte Ionescu könyvszakértő feleségének és Stelescu cukorgyári titkárnak szabadlábrahelyezését, míg Keleti Péter volt főigazgató Kramer jogi igazgató Stamate vezérinspektor és Ionescu könyvszakértő további fogságát. A tábla mellett foglalt állást. A táblai döntés városzerte általános felriutást keltett, mert a jogi álláspont, amely a Cukorgyár botránya körül kialakult, csak egyszerű adóeltérési esetet lát fennforogni, amely nem jár letartóztatással. A tábla nem indokolta a döntést, mely így 30 napra érvényesítette a törvényszék vádtanácsának döntését.

Megszavazta a Kamara a kommercializálási törvényjavaslatot

Beterjesztették a csendőrség módosításáról szóló tervezetet

(Bucuresti-Bukarest, február 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara mai ülésen Joantescu beterjesztte a csendőrség módosításáról szóló törvényjavaslatát. Buau a tartalékos tisztiorvosok előléptése ügyében interpellál. Chereu kerüli a hadügyminisztert vonja vissza azt a rendelkezést, hogy a tartalékos tisztek eszenruhában tartoznak megjelenni a katonai

szemléken. Jorga bejelenti, hogy 20 ezer kötetes könyvtárát a bukaresti egyetem irócai fakultásának adományozta. A képviselők felállva percekig tapsolnak a professzort. Costachescu közoktatásiügyi miniszter meleg szavakban köszöni meg Jorga nagylelkű adományát. Mironescu külügyminiszter beterjeszt

a Litvinov-szerződés aláírásáról szóló törvényjavaslatot. Kéri a sürgősség kiadását. Ezután háromszori olvasásban is megszavazzák a kommercializálási javaslatot. Az elnök, enunciació szerint a törvényjavaslatot 160 szavazattal 10 ellenében elfogadták.

Jubileumi konferenciára készül az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség

(Cluj-Kolozsvár, február 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség fennállásának X. évében jubileumi konferenciára fognak egybegyűlni az erdélyi cionista szervezet delegáltjai. Ezt a konferenciát, amelyet junius havára tűztek ki, máris nagy érdeklődés előzi meg, mert itt fel fog elepedni a Szövetség tízéves története és megtárgyalásra kerülnek mindazok a problémák, amelyek a Szövetség megalakulásakor első célkitűzései voltak. A konferencia meg fogja állapítani, hogy a Szövetség tízéves működése alatt a hozzáfűzött vállalkozásoknak milyen mértékben felelt meg és le fogja szögezni ezutáni működésének irányát. A jubileumi konferencia külsőségeiben is imponáns lesz és arra meghívást fognak kapni az első konferencia delegátusai is. Érthető, hogy nemcsak a kolozsvári, de több más helyi csoport is igényt tart arra, hogy ez a történelmi konferencia ott tartassék meg. A mármaroszigi helyi csoport pedig széleskörű akcióit indított annak érdekében, hogy a konferencia Szigeten legyen s hivatkozik arra, hogy Erdélyben egyedül ott van olyan zsidó milli, amely a konferenciának méltó keretét nyújthat. Számos más ok figyelembevétele után a kisintézőbizottság úgy is határozott, hogy a szigeti helyi csoport javaslatát pártólólag terjeszti le március 31-én Kolozsvárra egybehívandó nagyintézőbizottság elé.

A nagyintézőbizottság napirendjén többek közt szerepelni fog a konferencia tárgysorozatának és munkarendjének megállapítása, állásfoglalás azokhoz a kérdésekhez, amelyek a folyó évi július hó 28-án Zürichbe egybehívott XVI. cionista világkongresszuson fognak szerepelni és határozni fog a kibővítendő Jewish Agency erdélyi vonatkozásai tekintetében is. Ez alkalommal a Szövetség vezetősége ismertetni fogja azt a megállapodást, amelyet a Phönix bécsi biztosi intézettel kötött és amelynek alapján a Szövetség a legközelebbi időben már saját székházába fog költözhetni.

Ezek a cionista események olyan rövid időközökben követik egymást, hogy már mostantól kezdve a legintenzívebb munkát igényelik a helyi csoportoktól. A Szövetség vezetősége erre való tekintettel elhatározta, hogy az 5689. évi sékelakcióban lebonyolítja, azt a legsürgősebben nyomban megindítja, azt a kongresszusi delegátusválasztásokon csak annyi sékel alapján vehet részt, amennyit május 27-ig Londonban elszámol. Ez a helyzet gyö

Elmarad az erdélyi prefektusok kongresszusa és Voicu Niteacu miniszter sem jön Kolozsvárra

(Cluj-Kolozsvár, február 21. Az Uj Kelet tud.) Ismeretes, hogy a közigazgatási tisztviselők akcióit indították, mert a legtöbb elöléptések terminusakor egyetlen tisztviselőt sem léptettek elő és nem történtek meg a szabályszerű fizetésjavítások. A tisztviselők egységes akciója eredményeképpen az erdélyi megyei prefektusok elhatározták, hogy memorandumban fogják kérni a kormánytól a megyei tisztviselők fizetésének rendezését és ennek érdekében kongresszust hívtak össze Kolozsvárra, hogy a kérdéssel foglalkozzanak. A kongresszust folyó hó 24-én, vasárnap tartották volna meg a kolozsvári prefektúrán és azon részt-

vett volna Voicu Niteacu erdélyi miniszter is. Az előkészületek a kongresszusra már meg is történtek, amikor az ügyben váratlan fordulat állott be. Voicu Niteacu táviratilag értesítette a prefektusokat, hogy a kongresszusra nem jöhet el és éppen ezért javasolja a kongresszusnak az elhalasztását. A kongresszus ilymódon való elhalasztása minden valószínűség, szerint a kormány kívánására történt, amely elejét akarja venni annak, hogy a prefektusok olyasmért exponálják magukat, amit a kormány amugysem teljesítene. A kongresszus elhalasztása nagy lehangoltságot keltett a megyei tisztviselők körében.

Nagy alkalmi vásár
a jubiláló temesvári

WHITE HOUSE
(ezelőtt Délvidéki palota)

textiláruházában

Óriási választék! Szenzációs árak!

HIREK

As Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánáti zsidóság napilapja.
 Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
 Bukaresi szerkesztőség: Kasziner Rezső,
 Str. Carol 81.
 az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak forrás megjelölésével engedjük meg.

A Kereu Hajjeszód marosvásárhelyi kampányának végleges programja

A Kereu Hajjeszód marosvásárhelyi helyi direktóriumma most már véglegesen megállapította a kb. egy hétre kon templált kampány teljes programját. E szerint a bizottság szombaton, 23-án éjjel fél 1 órakor érkezik meg Kolozsvár felől Marosvásárhelyre. Vasárnap délután 5 órakor van a bevezető nagy meeting az újonnan épült zsidó kulturpalotában. E gyűlés keretében üdvözlök a delegációt a helyi hitközségek és zsidó intézmények. Este 9 órakor az Ujságíró Klubban ismerkedési teastély a meghívottak számára. Kedden négygyűlés dr. Abeles és Lewanon részvételével, szerdán nagy négygyűlés, melynek szónokai dr. Klompus asszony és dr. Wilensky, csütörtökön ifjusági meeting, melyen dr. Weissburg és Lewanon tartanak előadást. A hét egyik legérdekesebb estélye a hétfői est, melyen a Transilvania mozgó egymásután, 3 előadásban, 5, 7 és 9 órakor a legújabb, az összes nyugati országokban nagy tetszést aratott Palesztina filmet Tavasz Palesztinában mutatja be. A film Erdély területén először Marosvásárhelyen kerül vászonra. Minden előadást megfelelő konferánsz vezet be.

Meghalt Kecskeméti Zsigmond, a brassói neolog hitközség elnöke. Oriási vesztesség érte Brassó zsidóságát dr. Kecskeméti Zsigmondnak, a neolog hitközség érdemekben gazdag elnökének elhunytával, aki husz éves fáradhatatlan munkásságával Brassó zsidóságának legérdemesebb egyénisége volt. Dr. Kecskeméti Zsigmond az imperiumváltozás előtt városi tisztii főorvos volt Brassóban és mint orvos is tiszteletreméltó tagja Brassó társadalmának. Husz

évevel ezelőtt került a brassói hitközség elnöki székébe és ezt haláláig általános népszerűségétől és nagybecsűléstől övezve halála napjáig meg is tartotta. A hatvanhat éves életerős embert két napi betegeskedés után váratlanul ragadta el a halál szerettei köréből. Dr. Kecskeméti Zsigmond a nagyhirű nagyváradi rabbinak, dr. Kecskeméti Lipótnak testvéröccse, fiatalabbik fivére pedig ugyancsak neolog főrabbi Makkón. Dr. Kecskeméti halála az ország zsidóságában is mély részvételt váltott ki.

CSUKAMÁJOLAJ HELYETT élvezetes csemege a jóízű, kellemes, poralaku Jemalt.

Ramon Novarro távirata a kolozsvári zsidó lányokhoz. Ramon Novarro, a világhírű hollywoodi filmszínész ma táviratot küldött Kolozsvárra, melyben arról értesíti Kolozsvár zsidó lányait hogy habár más elfoglaltsága miatt nem jelenhetik meg az egyetemi hallgatók március 9-iki Menzabálján, meg van győződve arról, hogy a bál a szezon legnagyobb sikerű táncmulatsága lesz.

Kinevezték az új csehszlovák közoktatásügyi minisztert. Prágából jelentik: Hodzsa Milan lemondott közoktatásügyi miniszter utódja Stefanovic Antal képviselő lett, aki a háboru előtt Budapesten munkatársa volt Hodzának s vele együtt szerkesztette a Slovenski Obzor című havi folyóiratot és a Slovenski Denniket. Stefanic 1877-ben született és 1924-ben a pozsonyi egyetemen szerezte meg a bölcsészdoktori oklevelet.

Eljegyzés. Fried Olgát Cristurul-Săuceşci 1. hó 12-én eljegyezte Weisz Simon Zău de Câmpie. Minden külön értesítés helyett.

A Graf Zeppelin három-négy hét múlva startol Földközi tengeri útjára. Berlinből jelentik: A Graf Zeppelin tég hajó kevéssel három óra után simán leszállt a friedrichshafeni repülőtérre. Az óriási léghajó ez utolsó próbaujtán a bódeni tó felett a friedrichshafeni tég-hajó kísérleti állomás mérnökei is részt vettek s az út alatt különböző kísérleteket és méréseket végeztek. A Graf Zeppelin 3-4 hét múlva startol a Földközi tengeri útjára.

Befejezték a vizsgálatot a Tuka-ügyben. Prágából jelentik: A Tuka-ügyben a vizsgálóbíró a vizsgálatot befejezte. Összesen százhusz tanút hallgattak ki. A vádirat a napokban elkészül s március végén megtartják a főtárgyalást a bünpertben.

Uj repülőgéptípussal kísérleteznek Londonban. Londonból jelentik: A légügyi minisztérium új repülőgéptípussal feletat kísérleteket, amelyet gyorsasága repülőtámadások elhárítására kiválóan alkalmassá tesz. A gép a kísérletnél egyegyed óra alatt huszötzer láb magasságba emelkedett és sebessége százhatvan mérföld volt óránként. A crydoni repülőtéren lefolyt kísérlethez nagyszámu közönség is kivonult. Különösen megesodáltak a pilótáknak vilálamossággal fűthető ruháit s az oxigénfejlesztőket, amelyekre a gépek repülés közben kifejtett nagy sebessége miatt van a pilótáknak szükségük.

Calles elnököt teszik felelőssé Obregon meggyilkolásáért. Párisból jelentik: A Havas távirati iroda mexicói jelentése szerint Huatabampoban Valenzule volt londoni követ és hívei megünnepelték Obregon elnök születési évfordulóját. Az elnök mauzoleumánál tartott beszédekről a sajtó semmit sem közölhetett. A tudósító közli, hogy az emlékünnepen Valenzuela éles támadást intézett Calles volt elnök ellen, akit felelőssé tett Obregon meggyilkolásáért.

Purgen (Purgó) - Bayer az ideális hashajtó, eredeti dobozban.

A magyar kormány valószínűleg elejti új sajtótörvény-tervezetét. Budapestről jelentik: A budapesti igazságügyminisztériumban ma fejezték be azt az ankétet, amelyet a különböző érdekeltségek és szakértők bevonásával az Ángyán-féle sajtótörvény-tervezet fölött tartottak. Az ankét résztvevői tulajnyomó részben a tervezet ellen ryilatkoztak. Az igazságügyminisztérium ennek következtében parlamentáris, hogy az új sajtótörvény parlamentni benyújtása előtt alosan áttanulmányozza az ankét anyagát. Politikai körökben ma elterjedt a hire, hogy a tervezetet elejtitik és márciusra új törvénytervezetet dolgoznak ki a felmerült elenvetések tekintetbevételeivel. Változtatások az új tervezetben főleg a felelősség és a kártérítés kérdésében várható.

A parlament elé terjesztett Munkakodex javaslattal fog foglalkozni a Magánalkalmazottak vasárnap délelőtti 10 órakor megtartandó nyilvános gyűlése. A nagygyűlés a törvényjavaslat azon intézkedéseit, amelyek a tisztviselők és alkalmazottakra hátrányos, kritika tárgyává fogja tenni és kérni fogja azok módosítását. A nagygyűlés határozatát nyomban megküldik a Köz munkügyi Minisztériumnak, melynek figyelembevételeit fogják kérni. A nagygyűlés a Magánalkalmazottak otthonában, Farkas uca 7 szám alatt lesz megtartva és eminens érdeke minden tisztviselőnek és alkalmazottnak, hogy azo pontosan megjeljenjen.

Elmarad a bécsi Helmwehr és a Schutzbund kölcsönös tüntetése. Bécsből jelentik: A lapok közlése szerint egy a Helmwehr mint a Schutzbund kölcsönösen lemondottak arról, hogy tüntető felvonulásokat rendezzenek az Arbeiter Zeitung, illetve a Reichpost szerkesztőségei előtt. A hatóságoknak ez az elhatározás nagy megkönnyebbüléssül szolgál, mert így valószínűbb, hogy urrá tudnak lenni a helyzeten és megakadályozhatják a két alakulat találkozásait és fegyveres összetalálkozását.

A kettőtörtől a szakadéka zuhant egy amerikai munkásvonat. Newyorkból jelentik: Az Illinois államban lévő Peoria mellett borzasztó vasúti katasztrófa történt. Egy munkásvonatot szállító gyorsvonat szintörés miatt kisklott s a vonat egy része kétszázötven láb mélységű szakadéka zuhant le. A kocsik darabokra törtek és a benne ülő emberek részben meghaltak, részben súlyosan megsbesültek. A halottak számát még nem lehet biztosan tudni, mert a romok alól nem szedték ki az összes áldozatokat. Az utolsó táviratok azonban kétszáz súlyos sebesültről és husz halotról beszélnek. A katasztrófában még szerencse, hogy a vonat a kisklaskor kettészakadt és a mélységbe zuhanó vagonok nem rántották magukkal a szerelvény összes kocsijait. Mert ebben az esetben valószínűleg nem kétszáz, hanem nyolcszáz súlyosan sebesültről jöme híradás. A mentőakció tovább folyik s az egész környékről segélycsapatokat irányítottak a mentési munkák végrehajtására.

Az amerikai jiddis szintársulat erdélyi turnéja

Anna és Hyman Jakobovitz

Szombaton, 23-án és vasárnap, 24-én Nagykárolyban játszik.

Aradi program: (Városi Színházban)

Hétfőn, 25-én Die Mame vin der Welt, melodráma 3 felvonásban
 Kedden, 26-án Serce kozák, operett 4 felvonásban
 Szerdán, 27-én Liebe und Schande, társadalmi színjáték
 Csütörtökön, 28-án Die wilde Kitti, operett 3 felvonásban

A jövő héten Temesváron játszik a társulat

Péntek

A föl

A legf

(Bucure

Uj Kelet kormány

lebbi ülés

tel kérdé

kozni. A

ebben a k

randumot

Európa a

viszonyain

mmt rán

talen hely

állapítja,

napokban

sem teljes

sióra jut.

az expon

államna

támogat

mert külön

inkat vesz

lattenyész

A memo

kal mutatj

hogyan ala

huskivitel.

fontosabb

állandó vis

szitika, an

nak. R

hét év

1922-ben

szor darab,

1925-ben 66

darab, 1927

10.069 darab

A huskivit

ben 49.955

szor 304 kil

Dr. Lig

Kedél

(Cluj-Kolo

Kelet tudósi

reskedelmi

tartotta meg

amely a bar

pontjából re

hozott. Min

közgyűlés, h

20 millióra

val kapcsola

érdekeltsége

medgyesi bö

tan kolozsvá

tiegan Emil

alelnökkel eg

tézet igazgat

Ezután az

hogy László

más közz

aktivitást ki

A közgyűlés

telével egyide

dicsőségment

lasztotta meg

tézet ri. vezet

Ligetj Sánd

csak az intéz

széles látókö

tőt, hanem K

és társadalmi

kes egyénisé

Kereskedelmi

igazgatója, aki

neascá érdekk

mártoji Banca

Közgazdaság

A földművelésügyi minisztérium az állatvámok eltörlését javasolja

A legfőbb gazdasági bizottság legközelebbi ülését kizárólag az állatexport kérdésének szenteli

(Bucaresti-Bukarest, február 21. Az Uj Kelet tud.) Ertesülésünk szerint a kormány gazdasági bizottsága legközelebbi ülésében kizárólag az élőállat-kivitel kérdésének megoldásával fog foglalkozni. A földművelésügyi minisztérium ebben a kérdésben terjedelmes memorandumot állított össze, amelyben egész Európa állatfogyasztásának és exportviszonyainak helyzetét ismerteti, valamint rámutat a román kivitel vigasztalásának helyzetére. A memorandum megállapítja, hogy különösen az utóbbi hónapokban a romániai állat-kivitel majdnem teljesen szűnt meg és arra a konklúzióna jut, hogy

az exportvámok eltörlésén kívül az államnak külön prémiuumokkal kell támogatnia a román marhaexportot,

mert különben nemcsak külföldi piacokat veszítjük el, hanem az egész állatgyógyászatunk veszélybe jut.

A memorandum statisztikai adatokkal mutatja ki ezután, hogy 1922 óta hogyan alakult a romániai élőállat- és húskivitel. A romániai állat-kivitel legfontosabb cikke az ökor és éppen ebben állandó visszaesést mutat az exportstatisztika, amit az alábbi adatok igazolnak. A szarvasmarha exportja két évtized óta a következő volt:

1922-ben 145.450 darab, 1923-ban 106 ezer darab, 1924-ben 104 ezer darab, 1925-ben 66 ezer darab, 1926-ban 76 ezer darab, 1927-ben 64 ezer darab, 1928-ban 10.069 darab.

A húskivitel adatai a következők: 1921-ben 49.955 kiló marhahús, 1922-ben 406 ezer 504 kiló, 1923-ban 1.842.220 kiló,

1924-ben 4.508.484 kiló, 1925-ben 6.120.105 kiló, 1926-ban 7.741 ezer kiló, 1927-ben 4.794.307 kiló.

Legfontosabb piacaink Bécs és Prága voltak, de mert nem fordítottak nagyobb figyelmet ezekre a piacokra, a romániai exportárut, amely valamikor az első helyet foglalta el, ma alig ismerik már ott. Ennek az oka nagyrésztben az a konvenció is, amelyet január 10-ken kötött meg Ausztria az új vámoikkal kapcsolatban Magyarországgal és amelynek értelmében

a magyar exportőrök a felemelt vámooknak csak a felét fizetik.

Hasonlóképpen kedvezményes tarifát élvez a magyarországi állatexport Csehszlovákiában is, míg Romániával szemben még külön akadályokat is gördítenek az export útjába. Azonkívül a magyar kivitel vasúti fuvarkezelőményeket is kap és ezért a romániai export abszolút képtelen konkurrálni, pedig

az országnak közel 2 és félmillió darab szarvasmarhaja van, amely évente másfélmillió darabmal gyarapodik

és ha ezt a nagy mennyiséget nem lehet értékesíteni, a falusi lakosság is tönkremehet. A memorandum szűkszavú és meggyőzően tartja tehát, hogy a kormány sürgősen törölje el a kiviteli vámoikat, azonkívül pedig segítse elő az állat-kivitel azzal is, hogy kereskedelmi szerződéseket köt azokkal az államokkal, amelyek fogyasztóipacként számba jöhetnek.

Ujabb működési és alaptőkeemelési engedélyek. A speciális gazdasági bizottság február 13-án tartott ülésében a következő határozatokat hozta: Banca Poporala S. A. Kovás (Szatmár megye) 25 ezer lejről 500 ezer lejre, a nagybányai Phoenix kénsvá és vegytermékek gyára Rt. 25 millióról 50 millióra emeli az alaptőkéjét. — A Iugosi Poporul Hitelintézet és Takarékpénztár engedélyt kapott arra, hogy a kolozsvári Banca Agrara-val fuzionáljon. A fuzionált intézet alaptőkéje 55 millió lej. — A tordai Üveggyár Rt. engedélyt kapott arra, hogy székhelyét Kolozsvárról Tordára helyezze át. A vállalat alaptőkéje 14 millió lej. — A brassói Lapkiadó Rt. működési engedélyt kapott, egyben pedig alapőkéjét 79.950 lejről 500 ezer lejre emeli.

Bukaresti fiókot létesít a Darmstaedter Bank. Bukarestből jelentik: A nemzetközi híres D-bankok közül, a Dresdner Bank után, most a Darmstaedter und Nationalbank készült bevonulni a romániai piacra. Ertesülésünk szerint az intézet rövidesen felállítja bukaresti fiókját, amely egy régi fővárosi bankot fog magába olvasztani. Míg a többi német intézet főleg ipari érdekeltségekkel akar dolgozni a Darmstaedter Bank inkább kereskedelmi és exportklientelára fogja aktivitásának súlypontját helyezni.

Színház - Művészet

A temesvári Fehér Imre társulat megkezdte a február-juliusi időközi színiévadot. Temesvári tudósítónk jelenti. A temesvári színház koncessziója körül néhány nappal ezelőtt újra élenk harc tört ki Fehér Imre színgazgató és Szendrey aradi társulata között. Fehér Imrenek két hónapi vidéki turnéja után most kellett megújítania koncesszióját Temesváron, ahol azonban a városi tanács előtt Szendrey kérésével találta magát szemben. Szendrey arra való hivatkozással kérte a színházat, hogy Arad városa őt és színtársulatát nem tudja eltartani, míg Fehér Imre azzal érvelt, hogy ő az 1928-1929. évi színi-szezonra teljesen berendezkedett Temesváron. Ez utóbbi teljesen jogos álláspont végül győzött a városi tanács előtt és Fehér Imre az Eltörött a hegedűm c. revüoperettel meg is nyitotta színiévadját. Kifogástalan alakítottak szerepeikben Lengyel Irén, Fekete Rózsi, Fratta Geza, a temesvári közönség kedvencei, Felhő Ervin, Csóka József, Szabados Árpád, Szabados Miklós és a kitűnő Nandy göniök. Fekete Rózsi Baba nevű kísérőnője rendkívül bájos látványt nyújtott, Schreiber Lajos karmester pedig szokott sikerét aratta a bemutatón.

A Magyar Színház műsora:
Pénteken fél 9-kor: En és a hugom. (2-odszor. Napi bérlet 28. sz. A. Szorozatszám: 275.)
Szombaton d. u. 5 órakor: Bölcsődal. (Ujdonság, Poór Lili föllepésével, mozihelyárakkal: 50, 40, 30, 20 és 10 lejes jegyárakkal. Ssz.: 276.)
Szombaton fél 9-kor: En és a hugom. (3-adszor. Napi bérlet 28 szám, B. Ssz.: 277.)
Szombaton este 11-kor: Két világ között. Lidia Potoczka művész-színházának harmadik vendégjátéka. Mérsékelt emelt helyárakkal. Ssz.: 278.)
Vasárnap d. u. 3-kor: Romeo és Julia. (Mozihelyárakkal: 50, 40, 30, 20 és 10 lejes helyárakkal. Ssz.: 279.)
Vasárnap d. u. fél 7-kor: Finom kis lakás (Párisi bohózat-ujdonság, csak felnőttek számára. Mérsékelt helyárak. Ssz.: 280.)

Vasárnap este 8-kor: Lidia Potoczka művész-színházának bucsu-vendégjátéka. (Mérsékelt emelt helyárak. Ssz.: 281.)
A Magyar Színház mozi-műsora:
Pénteken 4-kor és 6-kor: A kaméliás hölgy.
A Nemzeti Színház és a Román Opera esti műsora:
Péntek: Tosca. John Sullivan vendégjátékával
Szombat Hét eladó lány.
Vasárnap d. u.: Ember, aki a halálát látta.
Vasárnap este: Lohengrin. Wagner hatatlan operájának reprise John Sullivannal, akinek ez a leghíresebb szerepe Maria Snejnának, a bukaresti opera énekesnőjének felléptével.
Hétfő. Szókratész a szerájából.
Kedd. Liliom. Bemutató.
Szerda Lohengrin John Sullivannal és Maria Snejnával.
Csütörtök. Medea (gyermekelőadás.)
A színházi iroda közleménye:
Ma este másodszor En és a hugom. A legragyogóbb parisi vigjáték-ujdonságnak az En és a hugomnak ma este lesz a második előadása. A tegnapi esti premiéren valóságos nevetőorkánok és tapsviharak kísérték ennek a nagyszerű ujdonságnak az előadását. Holnap este harmadszor, hétfőn este negyedszer adják az En és a hugomat.

Ma délután utóljára vetítik a Kaméliás hölgyet. A legmeghatóbb amerikai filmet, a 10 felvonásos Kaméliás hölgyet ma délután utóljára vetítik a magyar színházban. Előadások kezdete 4 és 6 órakor. Helyárak: 30, 20 és 10 lej.
Holnap, szombaton este 11 órakor Lydia Potoczka Perez-estje. Holnap szombaton este Potoczka társulata Juda Léb Perez, a nagy zsidó író 3 egyfelvonásosát fogja bemutatni. Ezen kívül a színtársulat gondoskodni fog egy dalos műsorról is. Elő fogják adni stílusos szcenirozással a legszebb zsidó népdalokat. A művészegyüttesnek ez lesz leghatásosabb darabja, amely iránt már eddig is óriási érdeklődés nyilvánult meg.

Romeo és Julia mozi-helyárakkal és Finom kis lakás. Vasárnap két előadás lesz a magyar színházban. Az első délután 3 órakor kezdődik. Shakespeare Romeo és Juliáját adják 50, 40, 30, 20 és 10 lejes helyárakkal. A második előadás félhétkor kezdődik: A Finom kis lakást adják, ezt az elragadóan kedves, ellenállhatatlanul mulattató, párisian pikáns francia bohózat-ujdonságot, amelyhez a pánzfár csak felnőttek számára szolgált ki jegyeket.

Szombaton 5 órakor: Bölcsődal, mozi-helyárakkal. Igen olcsó, ugynevezett mozi-helyárakkal kerül színre szombaton délután 5 órakor Fodor László nagyszerű ujdonsága, a Bölcsődal. Helyárak: 50, 40, 30, 20 és 10 lej.
Jó gyermekek figyelmébe! Vasárnap délelőtt 11 órakor nagyszabású mozi-műsora lesz a magyar színházban. Helyárak 15 és 10 lej. Műsor: 1. Bobby a rejtelmek házában, 2. Bubika boxol, 3. Nagymama leánykora, 4. Félkanap.

A bolygó zsidó

Eugen Sue világhírű regénye két hatalmas kötetben — 400 lejjert kapható az Uj Kelet könyvoszt.-ban

Dr. Ligeti Sándort választották meg a Kereskedelmi Hitelintézet új vezérigazgatójának

(Cluj-Kolozsvár, február 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári Kereskedelmi Hitelintézet Rt. a napokban tartotta meg rendes évi közgyűlését, amely a bank további fejlődése szempontjából rendkívül fontos határozatot hozott. Mindenekelőtt elhatározta a közgyűlés, hogy az intézet alaptőkéjét 20 millióra emeli. Ezzel a tranzakcióval kapcsolatban a banknál nagyobb érdekeltséget vallalt Czitrom Benjámint, ügyvezető igazgató, akinek dr. Ligeti Sándor kolozsvári ügyvéd, akiket dr. Hartigan Emil egyetemi rektor, kamarai alelnökkel együtt beválasztottak az intézet igazgatóságába.

Ezután az igazgatóság bejelentette, hogy László Gyula vezérigazgató, aki más közgazdasági téren kíván aktivitást kifejteni, megvált állásától. A közgyűlés a bejelentés tudomásulvételével egyidejűleg dr. Ligeti Sándor dícsőszentmártoni bankigazgatót választotta meg a Kereskedelmi Hitelintézet Rt. vezérigazgatójává.

Ligeti Sándor dr. személyében nem csak az intézet nyer kiváló képességű széles látókörű és koncepciózus vezetőt, hanem Kolozsvár egész gazdasági és társadalmi élete is rendkívül értékes egyéniséggel fog gazdagodni. A Kereskedelmi Hitelintézet Rt. új vezérigazgatója, aki jelenleg a Banca Română dícsőszentmártoni Banca Comercială și Industrială

ja S. A. vezérigazgatója több mint egy évtized óta működik a bankszakmában. Karrierjét a budapesti Magyar Banknál (a mostani Angol-Magyar Banknál) kezdte, amelynél csakhamar vezetőpozícióba jutott. A háború végéig az intézet igazgatói minőségben a dícsőszentmártoni Közgazdasági Bankhoz delegálta, amelynél a Magyar Banknak nagy érdekeltségei voltak. Később dr. Ligeti Sándor részt vett a Banca Comercială și Industrială megalapításában, amelynek vezérigazgatója lett és az ő fáradhatatlan energiájának, körültekintő vezetésének tekinthető, hogy a bank a Küküllővidék vezetőintézetévé fejlődött.

Ebből a pozícióból került most ki dr. Ligeti Sándor a kolozsvári Kereskedelmi Hitelintézet Rt. élére. A részvényesek választása a lehető legerősebbnek mondható, mert az új vezérigazgató révén az intézet üzleti tevékenysége és jövőbeli fejlődése a legszébb perspektívák elé tekinthet.

Dr. Ligeti Sándor azonban nemcsak mint közgazdasági szakember, hanem mint tudományos író és csociológus is jelentős nevet vívott ki magának. Könyvei és különböző folyóiratokban megjelent cikkei európai vonatkozású és feltűnést keltettek és a legkomolyabb szakkörök elismerését érdemlők ki. Dr. Ligetivel Kolozsvár szellemi élete is egy kiváló vezetőegyénséggel gazdagodik.

Hotel „Terülj asztalkám“

Írta: CATHERINA GODWIN,

A kocsáros szeme kidülledt, sovány ujai meggörbültek, szájából nyál csepegett: — Allah! — dadogta. Egészen kiesi lett, földig hajlott, csodálattal vinnogni kezdett.

— Oh uram, — hajlt meg a limonádéáros is — soha életemben nem látam annyi pénzt — hadd nézzem meg megegyszer azokat a bankókat — csak megérezni akarnám őket...

— A tászkám színültig tele volt ilyenekkel! — gunyolódott a részeg Mr. Sin. — És odahaza van egy vasszekrényem, amely háromszor akkora, mint ez a viskó és az is telis-tele van!

Most a limonádéáros volt a sor, hogy nagyokat röhögjön.

— Te kópé! — dadogta és piszkos ujjait az öreg rongyos kabátjának néhány szakadásába furta.

De az öreg kiegyenesedett, hirtelen kifordította a kabátját, úgy hogy az elegáns fele volt kifelé, sportsapkáját is kifordította és cipőjéről lehuzta a foltos bőrborítékot.

— Allah nagy — — a berugott limonádéáros azt hitte, hogy varázsló áll előtte. Mr. Sin megegyszer sarkon fordult és észbe kapva: hova... és merre...?

— A hajóra akarsz szállni, ugy-e? kiáltott a kocsáros. — Siess, hogy elérjed még, husz perc múlva indul!

— Hova megy a hajó?

— Európába.

— Sietek, sietek! — Az öreg már kinn is termett, a limonádéáros pedig a nyomában.

— Nem arra, nem ott, ahol a bárkák vannak! Jobbra kell mennünk!... — valósággal versenyt futottak.

— Adj nekem egy bankjegyet — könyörgött a limonádéáros — csak egyet lenegyed!

Mindig csak azt kiabálta és szavainak elnyújtott melódiját a rézedény rekedt csendjébe kísérte.

— Szaladj, különben nem éred utol többé! — fenyegetőzött. — Ha adsz egy bankót, akkor előreszaladok és in tegetek. — Pedig alig tudott már lépést tartani a lengő szakállu öreggel.

— Oh uram, hosszú évek óta szeretnék magamnak egy kis házat építeni, najlékalan vagyok... nincs asszonyom se... csak egy kicsiké házat, egy ici-pici kerttel... Oh uram, egy kis házikót...

Egyszerre megértette Sin ur, hogy miért vágtat olyan eszeveszettel: az agyában a hazai kis kék házikó rajzolódott ki — amott integettek a kék tenger hullámai — agyában kék fényjelek gyultak ki... A hűséges Berta kék szemét látta maga előtt — a halványkék-arany jelvény csillant fel emlékezetében: az eszményiség és tisztesség jelvénye.

— Oh uram — anyád üdvösségére kérlek, imádkozom majd hogy hosszú életű légy... add nekem a pénzt!

De a távolban lassan és méltóságteljesen megmozdult a nagy hajó, jól lehetett látni, hogy mint húzzák fel a hidat.

Sin ur kitárta a karját — megtanorodott — kiáltani próbált, de csak dadogás jött ki a torkán.

— Kiabálok helyetted, ha nekem adod, — zsarolta a limonádéáros, — add

nekem, add nekem — akkor kiabálok! Végre, végre kezében volt a pénzcsonomó, most aztán ordított, üvöltött, mint a bolond, verte egy kődarabbal a rézedényt.

Meg is hallották, meglátták a fehér lengő szakállu öreget, aki úgy terjesztette szét a karját, mintha a gőzöst akarná elérni és átölelni. A parton visszhangra talált az ordítás, mindenki kiabált és integetett és a hazájába vágyó könyörgő aggyastán láttára újra lebecsülték a hidat.

Félig húzták, félig tolták, a limonádéáros még mindig üvöltözött, mert az izgalom egészen elvette az eszét, keze görcsösen markolta a pénzcsonomót, szüntelenül a rézedényt csapkodta.

— Sokáig élj, oh uram! — rikácsolta amíg csak hang jött ki a torkán — sokáig élj uram! — és foltos kezét lóbálta.

A hófehér szakállu, zavart pillantású öreg ur szünet nélkül fel-afá szaladgált a fedélzeten. A hajóorvos fejcsóválva nézett utána: csodálkozték, ha az öreg, akinek súlyos trópusi láz van a háta mögött, még átelné ezt az utat.

Rádásul az újabb izgalom. A szegény öreg, aki ugylátszik, idegletöréssel ment át, azt meséli, hogy egyetlen podgyászt elvesztette, már pedig sürgősen vissza kell térnie hazájába. Mikor a nevét kérdezték, csak hunyorgott, a távolba nézett, majd mosolygott és azt állította, hogy elfelejtette, hogy hívják.

— Keressen csak — mondták neki, hátha talál valamit iratot a zsebében. — Erre zsebébe süllyesztette a kezét és saját csodálatára, egy Owen Perin névre szóló igazolványt húzott elő, a melyen fehérszakállu fényképe és a Terülj Asztalkám pecsétje volt látható.

Az emberek összemosolyogtak. Terülj Asztalkám! Talán az öreg urnak is voltak vagyódásai? Ugylátszik, ott könnyítettek a pénztárcáján. Azt bizonygatta ugyanis, hogy a készpénze is eltűnt.

De ugyanakkor, midőn ezt állította, egyszerre csak a kapitány és a főpincér szemelattára benyúlt jobb nadrágzsebébe és kopott szaffiánbortárcát halászott ki belőle — rámeredt — felnyitotta. Mr. Sin most először nyitotta fel a szerencsétárcát idegen szemek előtt. Ott sorakoztak benne érintetlenül a bankjegyek, amelyekkel egykor elindult a nagy lehetőségek hazája felé.

És most először váltott fel egy bankót, egy darab ezerdolláros! Nyomban alázatosan görbedő alakokká váltak, akik körülötte álltak, a kapitány udvariasan szalutált s az előkelő öreg urnak — hiszen kétségtelenül az volt a különös utas — nyomban luxuskabint utáltak ki. Most éppen előtte heverészik nyugvószékén és hervadt ujjai a szaffiántárcát szorongatják.

Mr. Sint olyan figyelmesen szolgálták ki, mint a Terülj Asztalkám vendégeit; kisegítették ruhával és fehérneművel, a főpincér sajátkezűleg szolgálta ki kabinjában, a vendégek részvételén és kíváncsian kerülgették — oh, ez nem nagyon lepte meg Sin urat, már nagyon megszokta, hogy ha csak

megjelenik valahol, üstönté jcsődület támad körülötte.

Lustálkodott és a hajó zenekarát halgatta, az elegáns utasokat nézegette, néha a Terülj Asztalkám egyik strand ünnepélyén képzelte magát.

Ah, a tenger — a hullámok ütemes csobogása... az ő szíve már nem vert ütemesen — »Sokáig éljen« — csengett fülebe a limonádéáros áldása. De ugyanakkor a kegyetlen médiumot látta maga előtt, amint tragikus párka ként rövidre szabja élete fonálát.

Nagy, nagy honvágy gyötörte! És mégis — ilyen idegen, milyen más lesz minden! Strauss, Rózsika kisasszony — biztosan öreg asszony már és felnőtt gyerekei vannak.

Felugrott, homlokához kapott és hunyorgott, megpróbált nyugodtan gondolkodni. Honnan szedte ezt az örült ideát; hiszen ő nem Owen Perin és 71 éves, ő John Sin és Rózsika kisasszony legfeljebb 30, a legszebb korban...

De vajon ugyanaz az idő áll-e mindenki számára? Nem mindenki a saját egyéni idejét éli, amelyet saját teljesítményei és tapasztalatai szabnak meg?

Ujbol megismogatta profétaszakállát és nehéz szemhéjja lecsukódott. Mások óhajait beteljesítette — ő maga időközben boldogtalan aggyastánna lett.

Ah, Mr. Sin megette, amit kifőzött magának — mikor ő tévvel ezelőtt nekivágott az óceánnak — akkor az előkelő Mr. Top heverészett nyugszéké mellett.

A kikötéskor alig lehetett felrúzni az öreget, valóságos álmokországba esett nem igen fogta fel, hogy hol is van tulajdonképpen. Európa — persze, persze! — Hova készül? Ide-oda forgott a kizításkáját kereste... ja úgy, hiszen azt elnyelte a tenger.

(Folyt. köv.)

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Lezáró nap: február 22. Aláírási díj: 30 szalák kedvezmény. Apó hírdetéseket előre fizetendő jellegű levelet csak úgy továbbítunk, ha portó befizetése van. Eljegyzési díj: 10 lej. Előfizetőknek 150 lej.

Özvegy, egész éges, friss, 30 éves, nagyvárosi gyárnál tizenöt ezer lej havijelzésű főkönyvelő, akinek gazdag tapasztalatai vannak a kereskedelmi számtalan ágában, két 19-17 éves fia idegen nyelven tanult; óhajtaná egy hásonkoru gyermektelen, vagy már kiházított gyermektől, vallásos, elvált vagy özvegyasszonyt feleségül venni, aki legalább ugyanannyi jövedelmet hozzon, mint az ő maga, vagy e nyélb vagyonnal bír és nem hátrány, ha vagyonát esetleg adóssággal terhelték, mely kifizetésétől a jövedelméből fedeztetendő. Komoly szándéku asszonyok közvetlenül, esetleg rokonok útján, vagy megfizetendő házasságközvetítőknél irjanak értesítést és közzétegyék az »Esz-Chaj« jellegű ezen lap kiadásában. 1640

Talp-, felsőbőr- és vásoshulladék nagy mennyiségben eladó Carmen Cipőgyárnál Oradea. 1656

Szakképzett borkereskedő, önálló munkaadó, állást keres. — Ajánlatokat »Szorgalmas« jellegűre a kadóba kér. 16-8

350 kg. smire buza eladó, 15 lej kg.-ként. Gara Vadu-Crisulul. Cm: W 1 sz Dez-ó Dobricianesti, posta Alesd. 1639

Garzel
Icarie - vasizlet
CLUJ
(Kolozsvár) P. M. Viteazul 15. szám.
Telefon 10 43

Rádió műsor

Idő: közép-európai

Péntek, február 22. — Budapest 9.15: Trió-hangverseny; 12.05: Cigányzene Születben hírek; 17.40: Az Első Budapesti Citerakör hangversenye; 18.40: Francia nyelvoktatás; 19.15: Gyónirási tanfolyam; 19.50: Palló Imre, a m. kir. Operaház tagjának dal- és nótáestje; 20.50: A Baumgarten-alapítvány díjainak nyertesét saját műveikből olvasnak fel; 22.30: Zenekari hangverseny. — Bécs, 16: Délutáni hangverseny, Lola Zyke hangversenyének közreműködésével; 17.30: Gítár kamarazene. — Brüsszel, 20.15: Részletek Rosini: Sevillei borbély c. operájából. — 5. G. B. Daventry Experimental, 15: Orgonahangverseny; 16: Tánczene; 18.30: A házzenekar hangversenye; 20: Kamarazene. — Krako 12.10: Gramofonhangverseny; 17.55: Hangverseny közvetítése Varsóból. — 2. L. O. London 5xx Daventry, 12: Hegedű és zongorahangverseny; 12.30: Orgonahangverseny; 23: Tánczene. — Nápoly, 17: D. Nardi (szoprán) hangversenye; 21.02: F. Marchetti: Ruy Blas c. operájának közvetítése. — Róma, 17.30: Szórakoztató zene; 20.45 Kálmán Imre: Bajadér c. operettjének közvetítése.

Szombath, február 23. Budapest, 9.15: Cigányzene, 12.05: Trió-hangverseny; 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés; 14.30: Hírek, éllemiszerprák; 17.05: Szórakoztató zene; 18.30: A m. kir. Operaház Wagner »Szigfried« c. operájának előadása; 22.30: Időjelzés, hírek, időjárásjelentés. Utána cigányzene. — Bécs, 16: Délutáni hangverseny; 21.10: J. Offenbach: Salen Pitzelberger c. operettjének közvetítése — Brünn, 17.55: Hans Gurlch operaénekes és Arjana Csielska operaénekesnő dalestje. — Frankfurt, 20: Szórakoztató zene 20.30; Fletow: Indra c. operájának közvetítése. — Kattowitz. Operett közvetítése Varsóból, 22.30 Tánczene — Milano 16.30: Rádió kvintett, 20.30: P. Masagni: Isabella c. operájának közvetítése. — München 16: Szórakoztató műsor; 18: Citera hangverseny; 20: Margot Leander dalestje. — Stockholm, 19.30: Mozart: Don Giovanni c. operájának közvetítése.

Hirdetés.

Dr. Pordea János közjegyző közbejövetele mellett Clujon Str. Regina Maria 14 szám alatti textilüzletben az iparhatóság, 3826—928 sz. engedélyének keretein belül el fognak adni különböző férfi és női szövetek, vásznak, szőnyegek, selymek, asztalneműk, barchet, paplan, és különböző mosóárúk 1.200.000 lei értékben, tételként, becsértéken alul is, folyó hó 12-én d. n. 3 órai kezdettel (és a következő apokon.)

— Megjelent a »Remény« Ifjúsági folyóirat februári száma. Tartalma: Dávid esillaga (regény), Lehmann A zsidók nagy védője. Cserkesztel, bélyegsakk, rejtélyes rovat. Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztályában.

Hirdessen az Uj Keletben

A Magyar S...
11 óráor...
1. Bobby
2. Bubi
3. Nagy
4. Félhal